

ONAI STA

3. „Jesam li zabrinut razlogom čovekovim. Muče li me besane noći, tople i suve od vetra koji se zove fen u kojima razmišljam o sadržaju bubašvabe, vilinog kobjica, o značenju zlačanog i plodnog praha na rubu čašice cveta? Sumnjam li da mogu biti razlogom slike? Sumnjam li u razlog slike? Je li sve to laž, velika laž prozima i zelena, bleđa i bez boje sunovraćena u duboku bezdan avgustovske noći, vukodlački zlokobne i tihe bez finih svetlucanja dalekih galaksija?”

VLADISLAV TODORVIĆ:

„Za grundiranje uzimam belu boju iz konzerve, a takođe sa njom i podslikavam. To nije tajna koju čuvam za sebe. Ali blind — ram mora biti pedantno urađeno. Foruujem ga kod majstora. Dinar po jednom centimetru okna. Kad se pogleda cena nisu tako ni skupo. Gde sam ono stao... Da, razapnem ili kako se kaže našpanjem platno, laneno (duple širine), volim veliki format. Rastopim tutkalo, ne treba da proključa, ima bolju lepljivost. Kada se ohladi i ispihtija premažem ga, naravno to radim u dvorištu, pošto nemam ateljea, no, tešim se nemaju ga ni moji drugovi. Jedino mi pri tom smetaju lišće i prašina. A da znate tek koliko su mačke dosadne, pretrče noću i trag ostane po svežoj boji. Ja ih poznajem koje su, ali šta vredi, sve komšijske mačke imaju ofarbane šape. Da bih im doskočio upotrebljavam razne lakove. Sikativ i masteks to vam je blagodet, suše se odmah i ne mora da se danima čeka. Pa... da, kad se tukalo osuši premažete platno, tj. pregrundirati po volji posnom, polumasnom ili masnom preparatom. To je stvar ukusa. Ja to činim bojom iz konzerve, ispada isto a jednostavnije. Moje dvorište deluje penzionerski, nezainteresovano, ne smetaju mi. Najgore je kada vam neko stoji iza leđa, te zašto ovo ova-ko, te zašto ono onako. Meni u tom pogledu niko ne smeta i slika nastane baš onakva kakva treba da bude”.

LEONID SEJKA:

„Neka se na površini slike redaju i ukrštaju površine koje imaju različita svojstva. Celina će odrediti zakon po kome svaka površina ima zadatak, ili da se raspline u iluziju prostora, ili da se zgušne u opipljivi predmet imenovan (konkretan) ili neimenovan (apstraktan), da se razbije na čestice i bude struktura, da se vezana u predmet sa značenjem ili bez značenja odnosi prema drugoj tako da obrazuje pokret, stabilnost, vazduh, zračenje, progresiju, lebdjenje itd. Od realnosti se maknuti ne mogu, svaki i najnemarniji potez opisuje neki deo realnosti, i nema u tome ničeg iracionalnog; ali celina koja određuje zakon — to je

nepojmljivo. Razumeti celinu znači razumeti sebe, znači osvojiti slikarstvo.

ZORAN PAVLOVIĆ:

„Razmišljam o tome šta moje vreme može da prihvati i označi kao pojam o umetničkom? Govore o dezintegraciji naše civilizacije i sledstveno tome o dezintegraciji umetnosti. S druge strane, pak, stalno čujemo oveštale reči, reči bez smisla koje se odnose na umetnost, reči sposobne da izazovu samo gnušanje, reči istina i reči laž, reči objektivno i reči autentično, reči poštenje i reči svrha i dalje čitav jedan besmislen leksikon, besmislen kada se dotaknemo umetnosti. Čime možemo danas na platnu da izmerimo dah večnosti, čime da poletimo na krilima vremena prateći zvuke koji se reflektuju, emituju u beskrajno ništavilo koje je oko nas. Za to nije dovoljno dobro ni jedno merilo prošlosti. Iz tog razloga se naježim na reči, delanja želje koje vidim da vode uočavanju nekog kvaliteta koji bi bio večna nepromenljiva vrednost. Iskreno verujem da se to ne može na onaj način na koji, to je, kažem sebi, zabluda duhova što nemaju smelosti da priznaju sopstveni strah od suočavanja sa nepoznatim, sa usamljenošću, sa uvek stvarnim vakuumom koji deli dve generacije, dve veka, dva milenija... Strah od priznanje koja se mora uvek iznova i za svakog iznova popunjavati. Neki apstraktni i knjiški kontinuitet možda i postoji, možda postoje veliki i mali prelomi, ali bitno ne leži u tome. Suštinu vidim ne u toku umetnosti, nego u našem odnosu prema umetnosti, u tom veličanstvenom procesu, dinamično i uzbudljivom, procesu gubljenja i nalaženja.”

ZIVOJIN TURINSKI:

4. „Grešim li, možda su stvari i odnosi među njima jednostavni kao Toričelijeva teorema, kao stih Marksovog KAPITALA; jednostavne kao struktura galenita, kao severni vetar pun mirisa zime?”

BRANKO PROTIC:

PITANJE PETO: šta slikaš?

MISAO, NEIZGOVORENU U NAMA.

ŠESTO: pitanja znak gde bi stavio?

UMESTO KIČICE PONEKOM U RUKU.

SEDMO: ja, ko sam?

PRIJATELJ SAM TI, A KAMENJEM SE BACAŠ NA MENE.

OSMO: u šta gledaš?

U NEKADA ŠTO NISAM GLEDAO.

DEVETO: a ti?

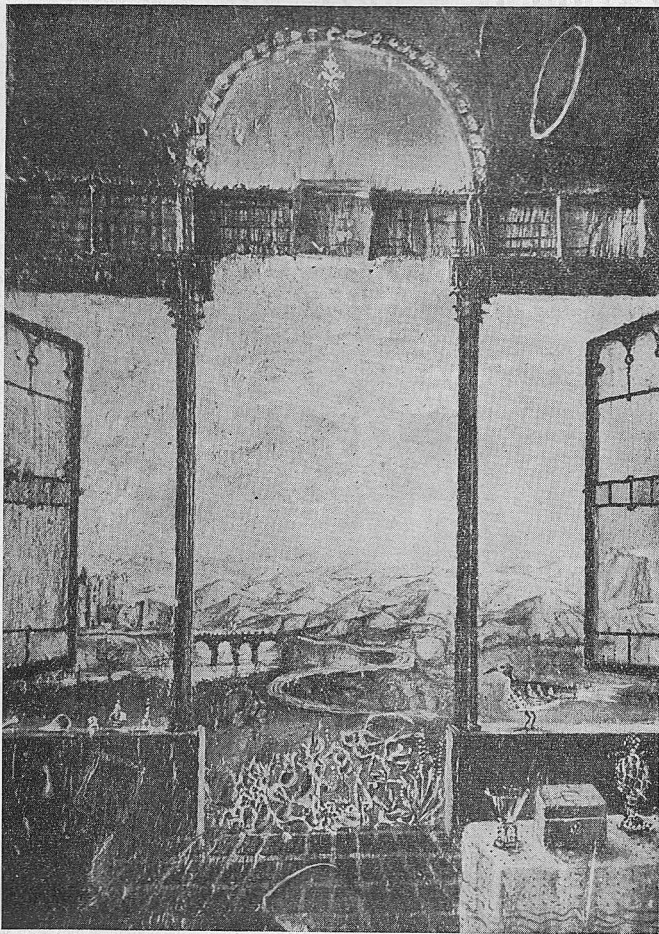
NE BUDI DOSADAN.

PITANJE DESETO: i na kraju?

KRAJ, MOJA JE PREDNOST

ŠTO O UMETNOSTI NE

RAZMISLJAM.

LEONID SEJKA mala terasa

oto tolnai

„Ko si ti što pre svog časa slaziš?”
(Dante, Pakao)

puzim k tebi
iz okrija tame
kô ti slični stalaktiti
suznih šiljkova

kristali tečnog kalcita
kaplju kô bobice bršljana
i tope se
na ledenim klinovima
mojih krutih ruka — međuz.

Sviram na frule
krečnjačkih orgulja
pečinski rak se pomalja
a u krilo ti lagano padaju
kamenje datule

mogao bih da skrešem varnicu
iz stalaktitnih stinih
izdanaka
pa da ih naučim
prvim koracima
(al nemaju stopala)
prvim
cvetnim zvucima
sa laticama ovenčanih
jutarnjim rosnim vencem
koji još nije otkrnuo
pčelnjih krila let
(al nemaju krila)
da dodirnu lice
svoje majke
kao što zora dodiruje
stvari
na šta se iz sna
sa pesmom prenu
ptice meke
(al nemaju majke)

već su svenuli
crveni listovi
sendviča
prašnjava mu krasta

ORFEJ U PEĆINI

žuta od žumanceta
klepeću geaci
praznim konzervama
kao rođe
potaž od graška
sarma
tunjevina
njihova visokoblagorodija vrište
kamini
vitih dimnjaka golema trbuha
pegavim prstima
razmazuju svoje bakandže

„to je tamo je li
zamač od stalaktita
sedam patuljaka
i s njima snežana
sećaš se
kada smo prvi put došli ovde
ispekla sam u kolač 24 male rođe
i šaku svog grožđa”

Zatim blistavih očiju
odlaze dalje
masno im prstenje
šećerleme od onajza

pržena kafa pucketa
ko buvja leđa
priušeno
priprženo
privrženo
tetka molim dve
al gorče
lišimo ljljanski nevine ivice
kafene šoljice
deca su odnela u WC
svoje šarene pečinske mape
roditelji se spasiše trčećim korakom
ne znam da li će s njima
Vergiltije
sa crvenom trakom

Sad molim te daj mi ruku ovaj je deo
[pečine
još uvek neispitan
mostovi su privremeni nemaju ograde
[ni ništa

vidiš zamrla su svetla iz svetilišta
Euridiko

Euridiko
prsti su ti od šećerne trske
porskaču ih zubima
tamo ne uzmi mi

Euridiko
zašto moram da budem mrtav
kraj Euridike
usta su mi sunce žuto poput žita
a na molitvu sklopjeni dlanovi
biserima — blizancima bremenita
[školjka

ne smem da ti ljubim lice
bela pirinčana onpo
razmrljali bi se cvetovi
koje si na nju nacratala
ne smem da ti pogledam u oči
mislilo sam da su dijamanti
raspalo bi im se kamenje

Euridiko
Euridiko
samo mi nokti vrište
po ledenim stalaktitima

odozgo
odakle se možda
nazire
u sunce
jedan je noj
sve dovde
zavio glavu
periskop

tuguje slepić
Proteus Anguineus
ne vidi zvezdana jata

mali pečinski voz
tegli turiste zelenih šešira
i gricka svoj
sopstveni rep
kao škorpija

(S madjarskog preveo Danilo KIS)